

ОЦІНКА ПСИХОЕМОЦІЙНОГО СТАНУ ПАЦІЄНТІВ НА АМБУЛАТОРНОМУ СТОМАТОЛОГІЧНОМУ ПРИЙОМІ

Горай М.А., Гаджула Н.Г., Курдиш Л.Ф., Мунтян О.В., Федик Т.В.

Вінницький національний медичний університет ім. М.І. Пирогова

Кафедра терапевтичної стоматології

Гострий глибокий карієс зубів, захворювання пульпи супроводжуються больовими відчуттями різного характеру й інтенсивності з вираженими змінами у системі гемодинаміки та мікроциркуляції пульпи, тому будь-які втручання при їх лікуванні потребують анестезіологічного супроводу. Місцева анестезія залишається основним методом знеболення на амбулаторному стоматологічному прийомі та використовується у 96% випадків. Вона є найбільш безпечним і ефективним методом контролю за больовими відчуттями. Її основними характеристиками є швидкість настання, глибина, тривалість, максимальна ефективність.

Перед проведенням знеболення і стоматологічним втручанням пацієнти часто відчують страх, напруження, тривогу, які можуть призвести до порушення загального стану організму. Тому, оцінка психологічного стану пацієнта перед лікуванням, створення комфортних умов при наданні стоматологічної допомоги і корекція психоемоційного стану пацієнтів набувають провідного значення при проведенні лікування. 84% пацієнтів під час стоматологічного прийому відчують виражену психоемоційну напругу, яка супроводжується вегетативними порушеннями. Не зважаючи на те, що більшість стоматологічних маніпуляцій проводиться амбулаторно, найбільшу небезпеку з ускладнень представляють зміни з боку церебрального кровообігу, інфаркт міокарда, стійкі порушення ритму серцевої діяльності. Більшість реакцій з боку серцево-судинної системи пов'язані з використанням вазоконстрикторів в комплексі з анестетиком, які, як правило, супроводжуються різкими змінами частоти серцевих скорочень (ЧСС) та артеріального тиску. Через 15 хв після введення анестезії відбуваються зміни в серцево-судинній системі. Дія адреналіну на бета-рецептори 1 типу незначна, але вплив на бета-рецептори 2 типу запускає барорецепторний рефлекс, що призводить до вазодилатації та зниження периферичного опору, внаслідок чого відбувається збільшення ЧСС. За даними суб'єктивного опитування від 60% до 90% пацієнтів відчують дискомфорт, пов'язаний зі зростанням ЧСС після введення анестетика.

Варто відзначити, що в більшості випадків циркуляторні показники повертаються до норми протягом 25 хвилин, а іноді знижуються до значень нижче середнього рівня. Моніторинг серцево-судинних показників не став частиною класичного дентального знеболення в клініці та останнім часом в стоматології набули широкого розповсюдження психологічні дослідження пацієнтів. Враховуючи найбільш поширену стоматологічну допомогу розроблені та впровадженні спеціальні скринінгові тестування. Важливим є визначення системно пов'язаних понять: тривоги, як емоційного стану, і тривожності, як фундаментальної особистісної характеристики, що призводить до психологічної дезадаптації у вигляді неврозоподібних розладів. Складність діагностики стану

тривоги, що відноситься до неспецифічних емоційних феноменів та проявляється у переважній більшості стоматологічних пацієнтів, диктує необхідність пошуку методики експрес-діагностики. Найбільш адаптованою до стоматологічного прийому є модифікаційна версія тесту Нормана Кора (MDAS), яка містить додаткове питання щодо місцевої анестезії, а також нову спрощену систему відповідей. Ми рекомендуємо проводити на останньому етапі збору анамнезу тестування респондентів за модифікованою шкалою Нормана Кора. Опитувальник містить 5 питань, які відображують психологічний стан респондентів у зв'язку з очікуванням стоматологічних втручань. Останнє присвячено відношенню респондента щодо проведення місцевого знеболення. Сума балів за цією шкалою складає від 5 до 25. Інтерпретація результатів: до 19 балів – “норма”, більше 19 балів – “виражена боязнь” стоматологічних втручань.

Модифікована шкала Нормана Кора (MDAS)

Уявіть, що на ЗАВТРА Вам призначений прийом у стоматолога. Як Ви себе почувате?				
Не хвилююсь зовсім ☐	Трохи хвилююся ☐	Досить сильно хвилююся ☐	Дуже сильно хвилююся ☐	Страшно хвилююся ☐
Уявіть, що Ви сидите в поліклініці в ОЧІКУВАННІ ВИКЛИКУ в кабінет стоматолога. Як ви себе почувате?				
Не хвилююсь зовсім ☐	Трохи хвилююся ☐	Досить сильно хвилююся ☐	Дуже сильно хвилююся ☐	Страшно хвилююся ☐
Уявіть, що лікар-стоматолог СВЕРЛИТЬ ВАМ ЗУБ. Як Ви себе почувате?				
Не хвилююсь зовсім ☐	Трохи хвилююся ☐	Досить сильно хвилююся ☐	Дуже сильно хвилююся ☐	Страшно хвилююся ☐
Уявіть, що лікар-стоматолог проводить ФІНІШНУ ОБРОБКУ ВАШОГО ЗУБА (шліфування, полірування). Як Ви себе почувате?				
Не хвилююсь зовсім ☐	Трохи хвилююся ☐	Досить сильно хвилююся ☐	Дуже сильно хвилююся ☐	Страшно хвилююся ☐
Уявіть, що лікар-стоматолог проводить Вам анестезію в ділянці великого кутнього верхнього зуба. Як Ви себе почувате?				
Не хвилююсь зовсім ☐	Трохи хвилююся ☐	Досить сильно хвилююся ☐	Дуже сильно хвилююся ☐	Страшно хвилююся ☐

Таблиця підрахунку балів: 1 – не хвилююся зовсім, 2 – трохи хвилююся, 3 – досить сильно хвилююся, 4 – дуже сильно хвилююся, 5 – страшно хвилююся.

Таким чином, застосування місцевої анестезії дає можливість усунути больові відчуття, проте, страх і тривога перед відвідуванням стоматолога

перешкоджають ефективному лікуванню хворих. Тому, застосування перед знеболенням експрес-тестів для оцінки психоемоційного стану пацієнтів є необхідним завданням кожного лікаря-стоматолога на амбулаторному прийомі.

РОЛЬ МІКРОБІОЛОГІЇ З ПРОФІЛАКТИКОЮ ІНФЕКЦІЙ У ПРОФЕСІЙНОМУ СТАНОВЛЕННІ ПАРАМЕДИКА

Дерев'янка Т.В., Звягольська І.М., Полянська В.П.

Полтавський державний медичний університет

Важливим завданням сучасної вищої медичної освіти є забезпечення високоякісної підготовки фахівців екстреної медицини – парамедиків, які повинні надавати широкий спектр рятувальних медичних послуг у невідкладному стані на догоспітальному етапі, своєчасно транспортувати потерпілого до медичних установ і попередити тяжкі ускладнення [2].

Навчальна дисципліна «Мікробіологія з профілактикою інфекцій» є однією з невід'ємних складових формування професійно-комунікативної компетентності майбутнього фахівця кваліфікації «Парамедик». Відповідно до вимог освітньо-професійної програми «Парамедик» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 223 «Медсестринство» галузі знань 22 «Охорона здоров'я» освітня компонента «Мікробіологія з профілактикою інфекцій» вивчається здобувачами освіти на другому році навчання на кафедрі мікробіології, вірусології та імунології Полтавського державного медичного університету та забезпечує набуття ними інтегральних, загальних і фахових компетентностей [1].

До спеціальних (фахових) компетентностей, які отримують здобувачі освіти при вивченні мікробіології належать:

1. Застосування професійних навичок (вмінь), медичних засобів, втручань та дій для забезпечення пацієнтові/клієнтові гідного ставлення, приватної/інтимної/конфіденційності, захисту його прав, фізичних, психологічних та духовних потреб на засадах транскультурального медсестринства, толерантної та неосудної поведінки.
2. Здатність здійснювати медичні процедури і маніпуляції: інгаляції, ін'єкції; забезпечувати внутрішньо кістковий та периферичний внутрішньовенний доступи.
3. Здатність дотримуватися принципів медичної деонтології, забезпечувати збереження лікарської таємниці та постійно удосконалювати свій професійний рівень.

Передбачається, що після засвоєння мікробіології з профілактикою інфекцій формуються наступні програмні результати навчання (відповідно освітньо-професійній програмі):

1. Знати і розуміти анатомію, фізіологію та інші фундаментальні медичні науки, що лежать в основі професійної діяльності парамедика, на рівні, необхідному для досягнення інших результатів освітньої програми.
2. Здійснювати оцінку безпечності місця події, демонструвати забезпечення безпеки персоналу та пацієнта, застосування табельних засобів індивідуального захисту.